

Järfälla kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Aspnässkolan i Järfälla kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Järfälla kommun att vid vite av 900 000 kronor senast den **31 oktober 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Järfälla kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Se till

- att skapa och implementera rutiner för att skyndsamt anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd då extra anpassningar inte lett till att eleven når kunskapskraven eller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga,
- att skapa och implementera rutiner för att skyndsamt anmäla och utreda en elevs behov av särskilt stöd om en elev uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, samt
- att skapa och implementera rutiner så att samråd sker med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt, i utredningsarbetet, i synnerhet med den person som besitter specialpedagogisk kompetens.

Se även till

- att skapa och implementera rutiner så att elever ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, samt
- att skapa och implementera rutiner för att följa upp och utvärdera de särskilda stödåtgärderna som ges eleven för att se om de leder till att eleven når kunskapskraven.

Se vidare till

- att dokumentera utredning av en elevs behov av särskilt stöd,
- att fatta beslut efter utredning av en elevs behov av särskilt stöd, samt
- att utarbeta åtgärdsprogram där följande framgår:
 - o behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses, samt
 - o när åtgärderna ska följas upp och utvärderas, samt vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Se till att skapa ett systematiskt kvalitetsarbete som innefattar

- att följa upp skolans resultat och måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen för verksamheten, däribland elevernas kunskapsresultat i samtliga årskurser och ämnen,
- att utifrån uppföljningen identifiera brister och utvecklingsområden, samt analysera vad bristen beror på och vilka åtgärder som krävs för att öka måluppfyllelsen,
- att besluta och vidta utvecklingsåtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen i verksamheten utifrån de nationella målen,
- att följa upp om utvecklingsåtgärderna lett till ökad måluppfyllelse, samt
- att lärare, övrig personal och elever deltar i kvalitetsarbetet.

Se vidare till att uppföljningen, analysen och utvecklingsåtgärderna dokumenteras på ett sådant sätt att kvalitetsarbetet går att följa över tid.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den **31 oktober 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 3 Kursplaner)

Åtgärder

Se till

- att skapa och implementera rutiner för bedömning av elevers behov av att läsa svenska som andraspråk, samt
- att skapa rutiner för beslutsfattande då en elev ska läsa svenska som andraspråk.

Se vidare till

- att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan, vilket innefattar
 - o att kursplanen implementeras i planeringen och genomförandet av undervisningen, samt
 - o en uppföljning och utvärdering av hur undervisningen utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)

Åtgärder

Se till

- att skyndsamt ge extra anpassningar till elever som riskerar att inte nå kunskapskraven,
- att de extra anpassningar som ges utvärderas för att se om de leder till att eleven når kunskapskraven, samt
- att följa upp och utvärdera arbetet med att ge och utvärdera extra anpassningar.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Se till att studiemiljön präglas av trygghet och studiero. Däri ingår

- att skapa en rastmiljö som präglas av trygghet, samt
- att skapa en studiemiljö på lektionerna så att samtliga elever ges förutsättningar att kunna genomföra skolarbetet med studiero på lektionerna.

Se vidare till att samtlig skolpersonal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Se till

- att samtlig berörd personal rapporterar elevers frånvaro från samtliga klasser och lektioner,
- att skapa och implementera rutiner för att följa upp och utreda frånvaro,

- att vidta åtgärder i syfte att få elever att delta i utbildningen, samt
- att elevhälsan deltar i det närvarofrämjande arbetet.

Se vidare till att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Se även till

- att samtliga elevers (årskurs 1 till 5) behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses, samt
- att en studie- och yrkesvägledare eller liknande är ett stöd i övriga personalens arbete med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning.

Bedömning

Skolinspektionen konstaterar en rad brister i verksamheten. Tillsynen visar på brister i undervisningen då skolan varken säkerställt att de elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk får det, eller att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan. Tillsynen visar även brister i skolans arbete med att såväl ge som utvärdera extra anpassningar till elever som riskerar att inte nå de kunskapskraven som minst ska uppnås. Skolinspektionen konstaterar vidare att det finns brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd, att ge särskilt stöd, samt att utarbeta åtgärdsprogram. Tillsynen visar även att studiemiljön inte på ett tillfredsställande sätt präglas av studiero och trygghet för samtliga elever, samt att skolans arbete med att se till att samtliga signaler om kränkande behandling inte anmäls till rektorn brister. Skolinspektionen konstaterar även att flera viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet inte är uppfyllda på skolan. Det finns brister i skolans arbete med att se till att eleverna deltar i utbildningen, i elevhälsans arbete på skolan, samt i att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att skolans kvalitetsarbete har brister. Tillsynen visar att elevernas kunskapsresultat inte systematiskt följs upp och analyseras på skolövergripande nivå. Brister i uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat försvårar skolans utvecklingsarbete och innebär en risk att skolan inte vidtar adekvata utvecklingsåtgärder. Sammantaget innebär bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet att skolan saknar viktiga verktyg för att analysera elevernas kunskapsresultat på skolnivå över tid.

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd, att ge särskilt stöd, samt att utarbeta åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd

Tillsynen visar att elevers behov av särskilt stöd inte skyndsamt utreds, samt att arbetet med att dokumentera utredningar om behov av särskilt stöd inte fullt ut är implementerat.

Av skollagen följer att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stödet har getts i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Det samma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Av skollagen framgår även att samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.

I förarbetena till skollagen framgår att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens. Där framgår även att i den specialpedagogiska yrkesrollen ligger att göra pedagogiska utredningar på såväl organisations-, grupp- som individnivå samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram i samverkan med andra aktörer (prop. 2013/14:160 sid 25).

Tillsynen visar att utredning av elevers behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt. Såväl lärare, representanter för elevhälsan som rektorn berättar vid Skolinspektionens besök i november 2016 att skolan har en ny rutin som innebär att lärare ska anmäla till elevhälsogruppen när de är oroliga att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven. Vidare ska läraren i anmälan redogöra för vilka åtgärder och vilket stöd eleven fått, och läraren ska, enligt rektorn, ha gjort en pedagogisk kartläggning. Representanter för elevhälsogruppen uppger att skolan tidigare saknat såväl rutiner som dokumentation för bl.a. pedagogiska utredningar, men att sådana nu skapats. Tillsynen visar dock att rutinen inte fullt ut är implementerad. Enligt rektorn och representanter för elevhälsogruppen har mellan 10 till 15 anmälningar kommit in till elevhälsogruppen sedan den nya rutinen infördes höstterminen 2016. I intervju med elevhälsogruppen framgår att inga anmälningar resulterat i färdiga pedagogiska utredningar, utan andra åtgärder kan ha vidtagits. Denna bild bekräftas av rektorn som uppger att lärare inte har genomfört pedagogiska kartläggningar, och ger uttryck för att de heller inte får något organiserat specialpedagogiskt stöd i arbetet, då skolan vid tillfället för besöket i november inte hade en person med specialpedagogisk kompetens i elevhälsogruppen. Elevhälsogruppen uppger att de inte känner till några dokumenterade pedagogiska

utredningar för den här terminen, vilket bekräftas av rektorn som uppger att inga pedagogiska utredningar är dokumenterade på skolan och att nya rutiner tar tid att implementera. Enligt de intervjuade lärarna stannar processen efter att elevärendet tagits upp vid elevhälsogruppens möte, och lärarna beskriver processen som långsam.

Vid senare tillsynsbesök, i februari 2017, bekräftas återigen uppgiften att arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd fortfarande inte fullt ut fungerar och tar tid. Representanter för elevhälsogrupperna uppger förvisso att några pedagogiska utredningar genomfördes under hösten 2016 och några nu under vårterminen, men ger samtidigt uttryck för att arbetet med att utreda fortfarande inte fungerat fullt ut, då lärare inte alltid gjort en pedagogisk kartläggning vid anmälan, vilket är ett krav på skolan. Även rektorn bekräftar denna bild och uppger att rutinerna för anmälan och utredning om särskilt stöd fortfarande inte fungerar fullt ut. I intervju med lärare framgår att en utredning pågår för en elev som även tidigare visat svårigheter, men som inte tidigare varit utredd. Specialpedagogen, som är ny på skolan sedan januari 2017, uppger dock att hon har bistått med att dokumentera och ställa följdfrågor till läraren i en utredning, och att hon kommer att hjälpa en annan lärare med att göra en pedagogisk utredning. Specialpedagogen ger uttryck för att hon kommer att vara behjälplig i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Brister i arbetet med att ge elever särskilt stöd, samt att utarbeta åtgärdsprogram

Tillsynen visar att arbetet med att ge särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram brister på skolan. Den ovan konstaterade bristen i att skyndsamt utreda en elevs behov av särskilt stöd, tillsammans med utsagor att skolan har flera elever i behov av mer stöd och att skolan inte utarbetat åtgärdsprogram för någon elev, visar att skolans arbete med att ge särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram brister.

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av skollagen framgår även att åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas, samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 framgår att skolans arbete med att ge särskilt stöd brister. Rektorn uppger att flera elever i olika klasser har stora behov av stöd, fler än det antal som Skolinspektionen begärde in dokumentation för under besöket. Uppgiften att flera elever har omfattande behov av stöd bekräftas av lärare och övrig skolpersonal som undervisar eleverna. I samtal med lärare uppges att flera elever har svårt att nå kunskapskraven, och lärarna ger uttryck för att det är svårt att tillgodose behoven i klassrummet. De intervjuade lärarna uppger att några elever förvisso får stöd av specialpedagogen eller skolans lärare i svenska som andraspråk, och att fritidsamordnare hjälper till i klassrummet. Men enligt de intervjuade lärarna räcker stödet inte, och lärarna uppger att de heller inte räcker till för samtliga elever. Enligt lärarna får alla elever inte det stöd som de behöver och ger exempel. En lärare uppger att hon

ger stöd efter lektionstid till de elever som har svårt att koncentrera sig på lektionerna och som lätt blir störda. I intervju med rektorn framgår att han inte känner till att läraren ger stöd till några elever utanför lektionstid. Enligt elevhälsogruppen ges stöd, och "kanske till och med särskilt stöd", men de intervjuade ger samtidigt uttryck för att det är svårt att bedöma då skolan inte har några utarbetade åtgärdsprogram. Enligt rektorn ges eleverna stöd och skolan arbetar med eleverna på olika sätt, men ger samtidigt uttryck för att behovet av stöd är större än det som ges vissa elever då rektorn uppger att han funderar på att skapa en liten undervisningsgrupp.

Vid ett senare tillsynsbesök, i februari 2017, uppger representanter från elevhälso-gruppen att skolans arbete med särskilt stöd fortfarande är ett "jättestort utvecklings-område". Lärarna berättar att några elever från varje klass riskerar att inte nå målen, men att inga elever har ett åtgärdsprogram. Uppgiften att inga elever har utarbetade åtgärdsprogram på skolan bekräftas av rektorn som uppger att 4 till 5 elever i varje klass riskerar att inte nå kunskapskraven. Enligt rektorn får några elever stöd genom undervisning av läraren i svenska som andraspråk och några elever i årskurs 1 och 2 tränar med specialpedagogen, men i övrigt är det läraren som ger stödet. Specialpedagogen, som är ny på skolan, har förvisso påbörjat att arbeta med några elever i årskurserna 1 och 2, och tanken är att hon ska fortsätta på liknande sätt i de andra årskurserna. Enligt lärarna är stödet eleverna får fortfarande begränsat, och uppger att "allt ligger på läraren att ge". Läraren berättar att de bestämmer hur fritidspersonalen ska användas i klassrummet, men enligt lärarna räcker inte stödet till.

Tillsynen visar vidare att åtgärdsprogram inte utarbetas på skolan. Vid tillsynsbesöket i november 2016 uppger såväl de intervjuade lärarna, representanter för elevhälso-gruppen som rektorn att inga elever har aktuella åtgärdsprogram. Inför intervjun med rektorn begärde Skolinspektionen in dokumentation av extra anpassningar, pedagogiska utredningar och åtgärdsprogram, för ett urval av elever lärarna uppgett har svårt att klara kunskapskraven. Rektorn meddelar bl.a. att det inte finns några dokumenterade åtgärdsprogram på skolan. Vid tillsynsbesöket i februari 2017 bekräftar lärare, representanter för elevhälso-gruppen och rektorn att ingen elev har ett utarbetat åtgärdsprogram. Då inga åtgärdsprogram utarbetas finns en risk att det inte blir tydligt för vare sig berörd personal eller eleven och dess vårdnadshavare vilka särskilda stödåtgärder eleven ska ges. Det blir heller inte tydligt när och av vem stödåtgärderna ska följas upp respektive utvärderas. Bristande dokumentation och beslut om åtgärdsprogram innebär även en rättssäkerhetsrisk för eleven och dess vårdnadshavare, då de fräntas möjligheten att överklaga.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande ska, enligt 26 kap 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Aspnässkolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Järfälla kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Förelägandet ska därför förenas med vite. Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera omfattande och allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd på skolan. Aspnässkolan saknar vid tillfället för tillsynen ett fungerande arbete för såväl utredning av en elevs behov av särskilt stöd som att ge särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram. Bristernas karaktär får en direkt verkan på elevernas möjligheter att nå kunskapskraven.

Skolinspektionen konstaterar även att bristerna förelegat under en längre tid. Brister i arbetet med särskilt stöd har även tidigare påpekats i Skolinspektionens beslut från den 11 februari 2009 (dnr 43-2008:215) och i beslut från den 12 april 2012 (dnr 43-2011:4880). Tillsynen som ligger till grund för detta beslut visar att bristerna nu har återkommit till skolan. Bristerna kan därmed inte anses vara av tillfällig art.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att skolans systematiska kvalitetsarbete har brister. Tillsynen visar att elevernas kunskapsresultat inte följs upp på skolövergripande nivå. Tillsynen visar även att skolan inte heller bedriver ett kvalitetsarbete där uppföljning, analys och utvecklingsåtgärder hänger samman på ett systematiskt sätt. Skolinspektionen bedömer sammantaget bristerna som allvarliga och att bristerna innebär en risk för att eleverna inte når utbildningsmålen och utvecklas så långt som möjligt.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skol-enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Vidare framgår av skollagen att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Enligt förarbetena till skollagen är arbetet med att utveckla verksamheten en process där en analys och värdering bl.a. av skolans resultat och redan vidtagna åtgärder måste ligga till grund för beslut om åtgärder för förbättring. Vad gäller kravet på dokumentation uttalas att regeringen inte föreslår någon detaljerad reglering av innehåll i och struktur för dokumentationen, men rimligen bör information om resultat

och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder ingå i en sådan redovisning (prop. 2009/10:165 sid 304 f).

Tillsynen visar att skolan inte systematiskt följer upp elevernas kunskapsresultat på skolövergripande nivå och att någon sådan uppföljning heller inte finns dokumenterad. Av inkomna handlingar inför Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 framgår att rektorn inte kunnat få fram en sammanställning av kunskapsresultaten för de senaste fem åren. Någon sammanställning av kunskapsresultaten eller liknande finns heller inte i de två dokument som huvudmannen inkommit med och som är en del av skolans kvalitetsarbete: "Måluppfyllelse- och analysrapport" och "Verksamhetsplan". Vid både tillsynsbesöket i november 2016 och i februari 2017 framgår förvisso att klasskonferenser har genomförts och att beslut om åtgärder för elever på individnivå då har fattats. Men såväl lärare, representanter för elevhälsogruppen som rektorn uppger vid Skolinspektionens besök i november 2016 att elevernas kunskapsresultat på skolövergripande nivå inte följs upp. Enligt lärarna hinner inte skolan följa upp skolans resultat. Lärare uppger vid besöket i november 2016 t.ex. att skolan inte följt upp resultaten av de nationella proven i svenska och matematik som genomfördes våren 2016. Enligt lärarna följs heller inte resultaten från olika screeningar upp på skolan. Då kunskapsresultaten inte följs upp får skolan, enligt representanter från elevhälsogruppen, utgå från personalens bild av hur det ser ut när åtgärder ska sättas in. Rektorn uppger även vid Skolinspektionens tillsynsbesök i februari 2017 att skolan fortfarande saknar en sammanställning av elevernas kunskapsresultat, och hänvisar till att resultaten från kommande nationella prov för våren 2017 kommer att sammanställas.

Av tillsynen framgår vidare att skolan inte arbetar systematiskt med att följa upp, analysera och vidta utvecklingsåtgärder på skolnivå. Rektorn uppger vid tillsynsbesöket i november 2016 att skolan ska följa kommunens årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet. Men enligt lärarna följer skolan inte ett årshjul. Enligt lärarna genomfördes t.ex. ingen utvärdering av förra läsårets resultat. Lärarna uppger vidare att det inte förs några diskussioner kring kunskapsresultaten på skolövergripande nivå. Lärare uppger dock att ett analysmöte ägde rum efter påtryckning från kommunen under våren 2016. I dokumentet "Måluppfyllelse- och analysrapport" framgår slutsatser kring varför elever inte når kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk och matematik, samt hur undervisningen behöver utvecklas, men vilket underlag som ligger till grund för analysen framgår inte. Av rapporten framgår även bl.a. att skolan utarbetar åtgärdsprogram om en elev inte når målen, att planeringen och genomförandet av undervisningen ska utvecklas och att det arbetet ska börja med att rektorn gör lektionsbesök, men vilket underlag som ligger till grund för utvecklingsarbetet framgår inte. I såväl dokumentet "Måluppfyllelse- och analysrapport" som "Verksamhetsplan" framgår att skolan arbetar med kollegialt lärande, och att arbetet ska bli mer strukturerat. Vid tillfället för besöket i november 2016 ger lärarna uttryck för att de knappt träffas i möten. De intervjuade lärarna uppger att de känner till verksamhetsplanen, men de vet inte hur skolan konkret ska arbeta.

Vid ett senare tillsynsbesök, i februari 2017, framgår att bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet fortfarande kvarstår då arbetet inte till fullo sker systematiskt där uppföljning, analys och utvecklingsåtgärder hänger samman på ett tydligt sätt. De

intervjuade personerna redogör förvisso för utvecklingsåtgärder skolan vidtagit. Rektorn berättar att det blivit färre utryckningsärenden och mer utvecklingsarbete, bl.a. ska skolan delta i läsluftet kommande läsår. Elevhälsogruppernas representanter redogör för en modell med inbyggd systematisk avstämning och utvärdering som skolan börjat använda i en klass. Lärarna berättar att arbetet med kollegialt lärande påbörjats, vilket uteblivit under höstterminen 2016, och de tror att arbetet kommer att utvärderas i slutet av läsåret. Lärarna berättar om de nystartade pedagogiska forumen och ger i intervju uttryck för en önskan att utvärdera verksamheten på gruppnivå i forumen. Såväl representanter för elevhälsogruppen som lärare berättar om klasskonferenser där samtliga elever går igenom, och lärarna uppger att beslut om åtgärder kan fattas vid konferenser, men de kan endast ge exempel på åtgärder på elevnivå. Representanter för elevhälsogruppen uppger att elevhälsogruppen inte deltar i systematiska samtal om elevernas kunskapsresultat och de vet varken hur de kommer att involveras i kvalitetsarbetet eller vilka rutinerna är på skolan. Enligt representanter för elevhälsogruppen befinner sig skolan fortfarande i en uppstartsfas. Enligt rektorn behövs mer tid för analys- och utvecklingsarbete, men han kan inte ange en bestämd tidsplan för arbetet.

Tillsynen visar att även dokumentationen avseende kvalitetsarbetet brister. Av både dokumenten framgår att skolan under flera års tid varit drabbad av ett stort antal byten av rektorer, biträdande rektorer och lärare, och att det därför varit svårt att hålla en röd tråd i verksamheten, verkställa samt följa upp påbörjade projekt. Även rektorn och representanter för elevhälsogruppen uppger att dokumentationen är bristfällig, bl.a. har rektorn inte kunnat ta del en sammanställning av elevernas kunskapsresultat för de senaste fem åren. Enligt rektorn i februari 2017 kommer klasskonferenserna som äger rum under våren att dokumenteras, vilket inte gjorts tidigare.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får, enligt 26 kap 27 § första stycket skollagen, förenas med vite.

Verksamheten vid Aspnässkolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Järfälla kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga. Skolinspektionen förenar därför föreläggande med vite. Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera allvarliga brister i det systematiska kvalitetsarbetet, både vad avser själva arbetet och dokumentationen. Bristerna innebär bl.a. att skolan saknar viktiga verktyg för att analysera elevernas kunskapsresultat på skolövergripande nivå över tid.

Skolinspektionen konstaterar även att det är allvarligt att bristerna förelegat under en längre tid. Brister i det systematiska kvalitetsarbetet har även tidigare påpekats i Skolinspektionens beslut från den 11 februari 2009 (43-2008:215) och i beslut från den 12 april 2012 (dnr 43-2011:4880) och har nu återkommit.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Svenska som andraspråk

Skolinspektionen bedömer att skolan inte har säkerställt att alla elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk får sådan undervisning. Skolinspektionen bedömer även att skolan inte har säkerställt att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan. Bristerna innebär en risk att elever inte får den undervisning som de har rätt till.

Av läroplanen för grundskolan framgår att svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan. Enligt 5 kap 14 § skolförordningen (2011:185) ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Av samma paragraf framgår att rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Av 5 kap 15 § skolförordningen följer att undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisningen i svenska.

Tillsynen visar att skolan inte har säkerställt att de elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk får en sådan undervisning. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 framgår att skolan saknar rutiner för bedömning av och beslut om vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk och att det är upp till varje undervisande lärare i svenska/svenska som andraspråk att bedöma vilka elever som ska läsa enligt den kursplanen. De intervjuade lärarna uppger att skolan saknar tydliga direktiv för att bedöma om en elev ska läsa svenska som andraspråk eller svenska. Denna uppgift bekräftas av representanter från elevhälsogruppen, där en lärare som undervisar i svenska som andraspråk ingår. I intervju med elevhälsogruppen framgår att skolan diskuterat rutiner för bedömning, men att det hittills är upp till varje elevs ordinarie lärare att bedöma, vilket på skolan inneburit att bedömningarna sett olika ut i de olika klasserna. Enligt de intervjuade lärarna är det elevens ordinarie lärare och/eller läraren i svenska som andraspråk som gör bedömningen. I intervju med lärarna framgår att de tror att det är skolans särskilda lärare i svenska som andraspråk som sedan fattar beslut om en elev ska läsa svenska som andraspråk. Rektorn uppger att beslutet om att en elev ska läsa svenska som andraspråk fattas av läraren i svenska som andraspråk tillsammans med elevens ordinarie lärare. Enligt rektorn är uppgiften att fatta sådana beslut muntligt delegerad till läraren i svenska som andraspråk, och besluten om att en elev ska läsa svenska som andraspråk görs inte skriftligen.

Vid tillsynsbesöket i februari 2017 framgår i intervju med representanter för elevhälsogruppen att tydliga rutiner för bedömning av vilka elever som har behov av att läsa svenska som andraspråk och vem som ska göra bedömningen fortfarande saknas. Enligt elevhälsogruppen har det varit elevens ordinarie lärare i svenska/svenska som andraspråk som informellt gjort bedömningen och fattat beslutet, och skolan saknar fortfarande skriftliga beslut. Lärarna uppger att rutiner för bedömning ska tas fram. Rektorn uppger att skolan är i uppstartsläge när det gäller att utforma rutiner för bedömning, och berättar att frågan har diskuterats i elevhälsogruppen. I dagsläget förlitar sig rektorn på de bedömningar som ordinarie lärare i svenska och svenska som andraspråk och som läraren i svenska som andraspråk gör.

Tillsynen visar att skolan inte har säkerställt att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan. Vid Skolinspektionens båda tillsynsbesök framkommer att undervisningen i svenska som andraspråk sker integrerat med undervisningen i svenska. Lärarna undervisar eleverna i såväl svenska som svenska som andraspråk. Några elever som läser svenska som andraspråk och som bedöms ha störst behov av utveckla det svenska språket får ibland dessutom förstärkt undervisning i svenska som andraspråk av en annan lärare i svenska som andraspråk. Vid Skolinspektionens båda tillsynsbesök framgår dock brister som sammantaget innebär att skolan inte säkerställt att elever får undervisning enligt rätt kursplan. Vid besöket i november 2016 framkommer i intervju med lärare att det är otydligt vilka elever som läser svenska som andraspråk, och att detta även visade sig när det rörde oklarheter vilken kursplan eleverna skulle bedömas enligt då lärare rättade de nationella proven våren 2016. Vid ett senare tillsynsbesök, i februari 2017, uppger lärarna att undervisningen i svenska som andraspråk säkerställs genom att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas kunskapsnivåer, vilket lärarna dock uppger vara svårt med tanke på alla elevers behov ska tillgodoses. Lärarna uppger även att undervisningen i svenska som andraspråk är en form av språkutvecklande arbetssätt, och att lärarna inte diskuterat skillnaden i kursplanen för svenska respektive svenska som andraspråk. Vid samma besök uppger representant för elevhälsogruppen att kvaliteten i undervisningen i svenska som andraspråk är lärarberoende. I intervju med rektorn framgår att skolledningen ännu inte hunnit följa upp om undervisningen utgår från och omfattar målen i ämnets kursplan, men uppger samtidigt att den nya biträdande rektorn och rektorn planerat att följa upp undervisningen. Och vid tillsynsbesöket i februari 2017 uppger rektorn även att han inte vet om samtliga lärare vet vilka elever som ska läsa svenska respektive svenska som andraspråk.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Aspnässkolan inte uppfyller skolförfattningarnas krav föreläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Brister i arbetet med att ge extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar för elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Brister i

arbetet med att ge och utvärdera extra anpassningar innebär att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen försvåras.

Enligt skollagen ska en elev skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om det framkommer att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av förarbetena gällande arbetet med att ge extra anpassningar framgår att om en elev efter en tids stöd fortfarande inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås är det viktigt att stödinsatserna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Om stödet trots detta inte är tillräckligt bör frågan om elevens behov av särskilt stöd anmälas till rektorn (prop 2013/14:160 sid 24).

Tillsynen visar att det finns brister i skolans arbete med att skyndsamt ge och utvärdera extra anpassningar till de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Vid tillsynsbesöket i november 2016 uppger representanter för elevhälsogruppen att när lärare anmäler elever som riskerar att inte nå kunskapskraven till elevhälsogruppen har lärarna inte alltid gett eleverna extra anpassningar. Elevhälsogruppernas representanter uppger att lärarna inte alltid förstått när de ska ge extra anpassningar. Intervjuade lärare ger uttryck för en osäkerhet kring vad som är extra anpassningar och särskilt stöd, och de känner heller inte till om det finns en rutin för att följa upp extra anpassningar. Av intervjun med lärare framgår att skolan har en blankett där extra anpassningar för en elev kan nedtecknas, men enligt rektorn dokumenteras inte extra anpassningar på skolan.

Vid ett senare tillsynsbesök, i februari 2017, uppger representanter för elevhälsogruppen att arbetet med att ge extra anpassningar ser olika ut bland lärarna och ger uttryck för att arbetet har brister. Representanterna för elevhälsogruppen uppger att skolan saknar en rutin för utvärdering av extra anpassningar och att lärarna därför gör olika, och ser ett förbättringsområde i arbetet. Att skolan saknar sådana rutiner bekräftas i intervju med lärare och rektorn. Rektorn uppger att skolan just nu arbetar med att ta fram rutiner för bl.a. extra anpassningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Aspnässkolan inte uppfyller skolförfattningarnas krav föreläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i tryggheten och studieron på skolan och i att anmäla uppgifter till rektorn om att elever upplevt sig kränkta. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Samtliga elever tillförsäkras inte en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att inte samtliga elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studieron. Tillsynen visar att åtgärder har vidtagits för att förbättra tryggheten, men att tryggheten fortfarande inte är tillfredsställande. Tillsynen visar vidare att det i vissa klasser inte råder studiero i undervisningen. Bristande

trygghet och studiero innebär att elever får svårare att fokusera på skolarbetet, vilket i sin tur leder till att förutsättningarna för eleverna att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling försvåras. Arbetet med att skapa en trygg miljö och studiero för samtliga elever måste därför intensifieras. Skolinspektionen anser att bristen inom trygghet och studiero relaterar till andra brister som konstateras i detta beslut då en del i arbetet med att skapa trygghet och studiero är att ge extra anpassningar och särskilt stöd motsvarande elevernas behov.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens tillsyn visar att skolmiljön på skolan inte på ett tillfredsställande sätt präglas av trygghet. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 berättar representanter för elevhälsogruppen förvisso att tryggheten har blivit bättre genom rastvaktsschema som innebär att rastvärdar är utplacerade på olika delar av skolgården och strukturerad rastverksamhet. Rektorn uppger dock att rastvaktsschemat inte alltid fungerar i praktiken, och att verksamheten är skör då personal blir sjuk och vikarier tas in. Rektorn uppger även att mobbing, bråk och grova kränkningar sker, samt att elever använder könsord. Även de intervjuade lärarna och eleverna bekräftar att det förekommer hårda ord och fysiskt våld bland eleverna, och lärarna beskriver jargongen som hård. Två elevgrupper ger uttryck för att rastvärdarna inte är tillräckligt många, och en elevgrupp ger uttryck för att det inte alltid är värdar där eleverna befinner sig. Två elevgrupper uppger att lärarna agerar när det inträffar bråk, medan en elevgrupp uppger att värdarna inte alltid ser och eleverna berättar heller inte alltid för värdarna när det inträffat något. En elevgrupp ger uttryck för att skolpersonal agerar olika vid händelser och tror heller inte att de hinner ta tag i alla bråk, då det sker så många.

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i februari 2017 uppger såväl lärare, representanter för elevhälsogruppen som rektorn återigen att tryggheten blivit bättre jämfört med tidigare läsår. Elevhälsogruppernas representanter uppger att rastverksamheten är under utveckling; bl.a. tar likabehandlingsgruppen fram teman som senast gällde matsalen och korridorerna och som klassläraren sedan arbetar med i klassrummen, skolan organiserar rastvärdar som är synliga över hela skolgården, nytt material för rastverksamheten har köpts in och diskussioner hur skolan kan bli bättre på att organisera rasterna har ägt rum. Samtidigt ger såväl lärare som representanter för elevhälsogruppen uttryck för att tryggheten under rasterna fortfarande inte är tillfredsställande. Enligt rektorn fungerar rastvaktssystemet förvisso bättre, men representanter för elevhälsogruppen uppger att rastvaktssystemet fungerar sämre när flera lärare varit frånvarande. Denna uppgift bekräftas av lärare som uppger att rastvärdarna inte alltid är på plats. Representanter för elevhälsogruppen uppger att det ofta är samma elever som är inblandade i de konflikter som sker och lärarna uppger att skolan saknar en stödstruktur för elever som har svårare i samspelet med andra under rasterna.

Tillsynen visar även att studiemiljön på skolan inte på ett tillfredsställande sätt präglas av studiero. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 uppger representanter för elevhälsogruppen att studieron varierar mellan lärare och klass, och att elevhälsogruppen ska arbeta med några klasser. Även de intervjuade eleverna ger uttryck för att studieron är varierande och att det är stökigt i vissa klasser och i vissa ämnen. En

elevgrupp berättar att det är stökigt i deras klass, även när klassen är uppdelad, och att det händer att eleverna slåss med linjaler. Eleverna beskriver att konflikter och bråk som uppstått på rasterna fortsätter på lektionerna, och att eleverna därmed "missar mycket varje dag". Enligt eleverna har studieron varit bristfällig i ett till två år. Eleverna berättar vidare att flera elever blir störda av andra elever, även vid uppgifter som kräver tystnad i klassrummet, såsom tyst läsning, och att eleverna har svårt att koncentrera sig lektionerna. Även Skolinspektionens lektionsobservationer i november 2016 visar att studieron varierar. På tre av åtta lektioner var det rörigt i klassrummet vid ett flertal tillfällen. På de tre lektionerna kastas pennor över klassrummet, elever retar varandra och använder fula ord. På en lektion slåss några elever med händer och linjaler. På några lektioner är det stundtals ingen lärare i klassrummet och då blir det särskilt rörigt. Även vid Skolinspektionens tillsynsbesök i februari 2017 uppger de intervjuade lärarna att det är lugn och ro i vissa klasser och stökigare i andra. Uppgiften om bristande studiero i vissa klasser bekräftas då även av rektorn.

Samtliga signaler om kränkande behandling anmäls inte

Skolinspektionen bedömer att samtliga signaler om att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling som skolpersonal får kännedom om inte anmäls till rektorn. Denna brist innebär bl.a. en risk för att elevs upplevda kränkningar inte utreds i tid och att åtgärder för att förhindra kränkningar i framtiden inte vidtas.

Enligt skollagen är en lärare eller annan skolpersonal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Det är Skolinspektionens uppfattning att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Anmälningsskyldigheten uppkommer oavsett om eleven uppgett sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt, t.ex. genom skolpersonalens egna observationer av händelser som till sin karaktär är sådana att de kan utgöra kränkande behandling, kommit fram att eleven kan ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Tillsynen visar att skolans anmälningsrutin för signaler om kränkande behandling inte fungerar fullt ut på skolan och att samtliga signaler om kränkningar inte anmäls från skolpersonal till rektorn. Av tillsynen framgår att kommunens system där bl.a. kränkningar ska anmälas är nytt. Rektorn uppger att enligt huvudmannens instruktioner ska allt anmälas. Enligt rektorn har lärarna fått information om systemet för att anmäla kränkande behandling. Lärarna, som Skolinspektionen intervjuade i november 2016, uppger dock att de inte riktigt vet vad som ska anmälas till rektorn. Enligt lärarna anmäls fysiskt våld. Lärarna ger uttryck för att om skolpersonal även skulle anmäla ord hade de behövt anmäla hela tiden. Vid samma besök uppger representanter för

elevhälsogruppen att de inte vet exakt vad som anmäls, men de tror att lärarna inte anmäler allt p.g.a. tidsbrist. Rektorn ger i intervju uttryck för att nedsättande ord inte alltid anmäls, och menar att om skolpersonalen skulle anmäla allt hade skolan behövt en heltidsanställd person för arbetet.

Vid tillsynsbesöket i februari 2017 uppger rektorn att han utgår från att allt som ska anmälas enligt skollagen också anmäls i systemet, att han lyft diskussioner och uppmanat alla att anmäla. Enligt rektorn talar arten av incidenter som anmäls för att allt anmäls. Rektorn uppger att sedan november 2016 har ungefär 5-6 anmälningar gjorts. Samtidigt framgår vid samma tillsynsbesök att personalen anser att det är krångligt och omständligt att föra in uppgifter i systemet. Representanter för elevhälsogruppen uppger att skolan skulle behöva anställa en person på heltid för att hinna föra in alla händelser i systemet. Lärare uppger i intervju att inte alla lärare anmäler i systemet. Lärare ger även uttryck för att det är svårt att hinna bedöma vad som ska föras in. Enligt de intervjuade lärarna behöver personalen diskutera vad som ska anmälas i systemet gällande kränkande behandling.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Aspnässkolan inte uppfyller skolförfattningarnas krav förläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att flera viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet inte är uppfyllda på skolan. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Brister i arbetet med att se till att eleverna deltar i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att se till att eleverna deltar i utbildningen. Tillsynen visar att skolan saknar rutiner för att följa upp och utreda frånvaro, samt för att vidta främjande åtgärder så att elever deltar i undervisningen. Tillsynen visar även att närvarorapporteringen inte fungerat fullt ut på skolan under höstterminen 2016. Bristerna innebär att skolan kan missa elever som har behov av insatser för att förhindra frånvaro och att skolan inte vidtar tillräckliga åtgärder för att främja närvaro i skolan.

Enligt skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Vidare framgår att om en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven varit frånvarande, om det inte finns särskilda skäl.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer "Arbetet med att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan" (SKOLFS 2012:34) framgår att rektorn bl.a. bör se till att det bedrivs ett arbete på skolan för att främja närvaron och att elevhälsan är delaktig i arbetet med att främja närvaro. Vidare framgår att rektorn bör se till att skapa rutiner för att kontinuerlig frånvarorapportering som gör det möjligt att snarast uppmärksamma och ha en samlad bild av elevers frånvaro. Orsakerna till

frånvaron bör skyndsamt utredas och det bör finnas rutiner för samverkan med elevhälsan och vid behov med andra samhällsfunktioner.

Inledningsvis visar tillsynen att frånvarorapportering inte har fungerat fullt ut på skolan. Vid Skolinspektionens besök i november 2016 framgår att skolan har ett nytt system för frånvarorapportering sedan höstlovet. Såväl lärare som rektorn uppger att lärarna genomför närvarokontroller varje dag, och att vårdnadshavare kontaktas. Rektorn uppger dock att närvarorapporteringen från en klass inte fungerat under hösten. Vid tillsynsbesöket framkommer en längre tids frånvaro, som rektorn uppger att han inte haft kännedom om. Vid ett senare tillsynsbesök, i februari 2017, bekräftar såväl representanter för elevhälsogruppen som rektorn att frånvarorapportering inte fungerat fullt ut under hösten, och att detta diskuterats på personalmöten.

Tillsynen visar att skolan saknar rutiner för att följa upp och utreda frånvaro, samt vidta åtgärder så att eleverna deltar i utbildningen. Detta får till följd att skolan inte tar sitt ansvar för att se till att elever deltar i undervisningen. Såväl representanter för elevhälsogruppen som rektorn uppger vid Skolinspektionens besök i februari 2017 att skolan vidtar åtgärder gällande frånvaro och ger exempel på elevärenden kopplade till frånvaro, men uppger samtidigt att arbetet inte sker systematiskt då det inte finns några rutiner för arbetet. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i november 2016 uppger rektorn att det nya systemet för närvarorapportering innebär att frånvaro kan fångas upp på ett enklare sätt, men enligt rektorn har ingen personal i uppdrag att följa upp frånvaron. Vid besöket i februari 2017 berättar rektorn att skolan fortfarande saknar rutiner för att följa upp frånvaro på ett övergripande och systematiskt sätt, vilket även bekräftas av representanter för elevhälsogruppen vid samma besök. Enligt rektorn följs frånvaron upp på klasskonferenser en gång per termin och i enstaka fall direkt med rektorn. Representanterna för elevhälsogruppen uppger i februari 2017 att klassläraren är skyldig att rapportera vidare om det förekommer frånvaro. Enligt de intervjuade lärarnas utsagor i februari 2017 rapporterar lärarna frånvaro i systemet, men uppger att skolan saknar riktlinjer för när och hur lärarna ska vända sig till skolledningen gällande frånvaro. Representanterna för elevhälsogruppen uppger att de endast får informell information om frånvaro, bl.a. då de ska undervisa några elever.

Tillsynen visar även att skolan inte i tillräcklig utsträckning arbetar närvarofrämjande. Trots att tillsynen visar att skolan har såväl elever med ogiltig frånvaro som elever som kommer sent till lektionerna kan varken representanter för elevhälsogruppen eller rektorn redogöra för ett närvarofrämjande arbete på skolan. Av såväl lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde i november 2016 som intervju med elevhälsans representanter framgår att flera elever kommer för sent till lektioner, i synnerhet dagens första lektion. Representanterna för elevhälsogruppen svarar vid tillsynsbesöket i februari 2017 att de inte känner till om skolan har något närvarofrämjande arbete. Rektorn berättar vid samma tillfälle att skolan fortfarande arbetar med att implementera systemet för frånvarorapportering och att skolan informerar vårdnadshavare om systemet för att få dem att använda det. Utöver det berättar rektorn att vårdnadshavare får information om att de ska ansöka om ledighet i samband med att en elev börjar skolan. Skolinspektionen bedömer det närvarofrämjande arbetet som bristfälligt.

Brister i elevhälsans arbete

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande i tillräcklig utsträckning. Bristen innebär att elevernas utveckling mot utbildningens mål riskerar att försvåras.

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Av tillsynen framgår att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande i tillräcklig utsträckning. Rektorn uppger vid tillsynsbesöket i november 2016 att elevhälsogruppernas arbete fungerar väl, men tillägger att arbetet borde vara mer omfattande då behoven är stora på skolan. Vid tillsynsbesöket i februari 2017 uppger rektorn att han stärkt organisationen för elevhälsogrupperna genom den nya biträdande rektorn och att psykologen arbetar mer än två dagar på skolan. Vidare uppger rektorn vid detta tillfälle att elevhälsogrupperna genomför ett hälsofrämjande och förebyggande arbete och att resurser kan sättas in. Av intervjuer med representanter för elevhälsogrupperna framgår dock, vid båda tillsynsbesöken, att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande i tillräcklig utsträckning. I november 2016 uppger elevhälsans representanter att de inte räcker till utifrån elevernas behov, och ger exempel på att skolan skulle behöva arbeta mer med gruppdynamik för att få eleverna tryggare, vilket, enligt dem, skulle lösa vissa pedagogiska problem. I februari 2017 uppger elevhälsans representanter att behoven är stora på skolan, och att skolan behöver mer resurser för elevhälsoarbetet. De uppger vid detta tillfälle även att fokus ligger på det åtgärdande arbetet, såsom att arbeta med grupper och elever som kommit efter eller olika konflikter, och att arbetet mestadels har bestått av akuta insatser. Representanterna för elevhälsogrupperna kan vid intervjutillfället i februari 2017 inte ge några exempel på hälsofrämjande arbete utöver skolsköterskans hälsosamtal. Representanterna för elevhälsogrupperna berättar dock att lärarna påbörjat läsning av ett stödmaterial från Skolverket gällande arbetet mot kränkande behandling.

Brister i arbetet med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges studie- och yrkesvägledning i den utsträckning som skollagen och läroplanen anger. Bristen innebär att eleverna inte får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklass ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den person som fullgör motsvarande uppgifter, vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterade insatser (läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2.6 Skolan och omvärlden).

Av förarbetena till skollagen framgår att kompetens för studie- och yrkesvägledning främst finns hos de som är anställda för denna verksamhet. Även rektorer och lärare har ett visst ansvar att förmedla sådan kunskap. Vidare följer av förarbetena att lärare,

skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv (prop. 2009/10:165 s. 278 och 659).

Tillsynen visar att samtliga eleverna i årskurserna 1 till 5 inte får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda. Vid Skolinspektionens besök i november 2016 uppger såväl rektorn som de intervjuade lärarna att skolan inte har en studie- och yrkesvägledare. De pekar heller inte ut någon person som har motsvarande uppgifter med liknande kompetens. Vid tillsynsbesöket i november 2016 berättar de intervjuade lärarna att de arbetar med frågorna, men att det är upp till lärarna att se till att eleverna får studie- och yrkesvägledning. I intervju med elever vid samma tillsynstillfälle svarar de lite olika på frågor om de får någon studie- och yrkesvägledning. En elevgrupp svarar att de inte vet om de får någon studie- och yrkesvägledning. En annan elevgrupp svarar att de fått studie- och yrkesvägledning vid ett tillfälle under terminen, och en ytterligare elevgrupp berättar att de inte pratade med någon vuxen på skolan inför valet av modernt språk.

Vid Skolinspektionens besök i februari 2017 uppger de intervjuade lärarna att skolan fortfarande inte har någon person som håller i studie- och yrkesvägledning för eleverna. Rektorn uppger vid samma tillfälle att ett möte är inbokat med en studie- och yrkesvägledare på kommunen som ska hjälpa skolan att dra upp riktlinjer för arbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Aspnässkolan inte uppfyller skolförfattningarnas krav föreläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Järfälla kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Beslutsfattare

Henriette Wejdmark
Föredragande

Hur man överklagar, se bilaga 2

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Aspnässkolan

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Fakta om Aspnässkolan

Aspnässkolan är en kommunal grundskola i Järfälla kommun. Enligt uppgifter från rektorn går 214 elever i förskoleklass till årskurs 5 (hösten 2016). Skolan har även en förberedelseklass med cirka 8 elever (Måluppfyllelse- och analysrapport). Skolan leds av en rektor.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt den nationella skoldatabasen SIRIS, klarade 80 procent av eleverna kravnivån i samtliga delprov i det nationella provet i svenska läsåret 2015/2016. I det nationella provet i matematik klarade 65,2 procent av eleverna kravnivån i samtliga delprov samma läsår.

I samband med tillsynen begärde Skolinspektionen in en sammanställning av andelen elever som nått kunskapskraven i årskurs 3 i svenska, matematik, samt i de natur- och samhällsorienterade ämnena de senaste fem läsåren. Enligt inkomna handlingar från huvudmannen finns ingen sådan sammanställning på skolan och därför har en sådan inte getts in till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Vårterminen 2016 besvarade vårdnadshavare och elever i årskurs 5 påståenden i Skolinspektionens enkäter. Enkätsvaren i båda grupperna visar en mer negativ uppfattning gällande trygghet och studiero än samtliga medverkande skolenheter (grundskola) för perioden.

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.